

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ๑. ศึกษาปริมาณการกระจายเสียงรายการประเภทต่าง ๆ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงในกรุงเทพมหานคร
- ๒. ศึกษาลักษณะนิสัยในการฟัง ความต้องการ ประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการฟังวิทยุกระจายเสียง
- ๓. เปรียบเทียบปริมาณการกระจายเสียงรายการประเภทต่าง ๆ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงกับปริมาณการฟังของประชาชน

การวิจัยดำเนินไป ๓ ส่วน คือ

๑. ศึกษาทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เพื่อหาปริมาณการกระจายเสียงรายการประเภทต่าง ๆ คิดเป็นจำนวนเวลาและร้อยละ เลือกสถานีที่จะทำการศึกษาโดยอาศัยผลการจัดอันดับสถานีที่มีผู้ฟังในกรุงเทพมหานครมากที่สุดของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๒ จำนวน ๕ สถานีทำการกระจายเสียงทางภาค เอ. เอ็ม. รวม ๑๐ ความถี่ ทำการศึกษาโดยการฟังเองประกอบกับการดูผังรายการและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสถานี

๒. ศึกษาทางคานผู้ฟัง โดยสุ่มตัวอย่างประชากรจากผู้มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ถึง ๖๐ ปี มีการศึกษาไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และไม่เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน จำนวน ๔๑๘ คน ซึ่งอาศัยอยู่ครัวเรือนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างมาตั้งแตในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน (ถ้ามี) เครื่องมือที่ใช้ทำการวิจัยคือแบบสอบถามลักษณะนิสัยในการฟัง ความต้องการ ประโยชน์ที่ได้รับ และความคิดเห็น ทำการรวบรวมข้อมูลโดยจ้างผู้สำรวจภาคสนามไปสอบถามถึงตัวประชาชน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน ๓๘๘ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๘

๓. เปรียบเทียบปริมาณการกระจายเสียงรายการประเภทต่าง ๆ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงกับปริมาณการฟังของประชาชนโดยใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์จากตำแหน่งของคะแนนผลการวิจัย

๑. สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ทำการศึกษาดังกล่าวกระจายเสียงรายการบันเทิงมากที่สุดถึงร้อยละ ๕๑.๘๓ ส่วนรายการข่าวและรายการความรู้มีประมาณใกล้เคียงกันคือร้อยละ ๒๐.๘๐ และ ๒๐.๖๘ ตามลำดับ มีการโฆษณาร้อยละ ๗.๘๕ เมื่อพิจารณารายการย่อยของรายการแต่ละประเภทปรากฏว่า รายการข่าวที่มีการส่งกระจายเสียงมากที่สุดคือข่าวในประเทศ และที่น้อยที่สุดคือข่าวเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ รายการความรู้ที่มีการกระจายเสียงมากที่สุดคือ รายการทางศาสนาและที่น้อยที่สุดคือรายการสารคดีท่องเที่ยว รายการบันเทิงที่มีการกระจายเสียงมากที่สุดคือรายการเพลงไทยสากล และที่น้อยที่สุดคือรายการพยานปัญหาชิงโชค

๒. ผลการวิจัยทางค่านิยมฟัง มีดังนี้คือ

๒.๑ ลักษณะนิสัยในการฟัง ประชาชนฟังวิทยุกระจายเสียงมากที่สุดตั้งแต่เช้ามีถึง ๐๘.๐๐ น. โดยมักเลือกฟังรายการที่ฟังติดต่อกันมาและหมุนเวียนกันไปเรื่อย ๆ สำหรับรายการที่ฟังนั้นเป็นรายการบันเทิงมากกว่ารายการข่าวและรายการความรู้ แต่มากกว่าเพียงเล็กน้อย รายการข่าวที่ประชาชนฟังมากที่สุดคือข่าวในประเทศ รายการความรู้ที่ฟังมากที่สุดคือค่านิยม เมือง ศาสนา และสุขภาพ รายการบันเทิงที่ฟังมากที่สุดคือเพลงไทยสากล และเพลงลูกทุ่ง

๒.๒ ประชาชนต้องการให้รายการวิทยุมีเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ในด้านต่าง ๆ รวมทั้งให้ความบันเทิงและคติธรรมความคิดแทน กอปรด้วย สำหรับรายการที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพนั้นต้องการให้เป็นงานช่างฝีมือและอุตสาหกรรมในครัวเรือน รายการต่าง ๆ นั้นประชาชนต้องการใหม่มีความยาวประมาณ ๓๐ นาทีถึง ๑ ชั่วโมง นอกจากนี้ยังต้องการให้เพิ่มรายการข่าว รายการความรู้ และรายการบันเทิงให้มากขึ้น ตามลำดับ

๒.๓ ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการฟังวิทยุกระจายเสียง คือ ได้รับ ความบันเทิง กติธรรมและความคิด ทำให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ และยังเป็นเพื่อนแก้เหงาด้วย

๒.๔ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปรับปรุงวิทยุกระจายเสียง คือ ต้องปรับปรุงงานโฆษณาเนื้อหาสาระของรายการ การโฆษณา ระบบเสียง และช่วงเวลา ในการจัดรายการ

๓. สถานีวิทยุกระจายเสียงทำการกระจายเสียงรายการ ประเภทต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับการฟังของประชาชนพอประมาณ โดยมีค่าสหสัมพันธ์จากตำแหน่งของคะแนนเท่ากับ ๐.๕๕ รายการข่าวในประเทศ รายการความรู้ทางการ เมือง รายการ เพลงไทยสากล มีการส่งกระจายเสียงมากและประชาชนก็ฟังมากด้วย ส่วนรายการข่าวภาคแรกอากาศ รายการความรู้ทางศิลปะวัฒนธรรม รายการละครคดีท่องเที่ยว มีการส่งกระจายเสียงน้อย แต่ประชาชนฟังกันมาก สำหรับรายการละคร วิทยุและรายการ เพลงสากลนั้นมีการกระจายเสียงมากแต่ประชาชนฟังกันน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

๑. สถานีวิทยุกระจายเสียงต้องถ่ายทอดรายการข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียง ประเทศไทยวันละ ๔ เวลา เป็นประจำทุกวัน คือ เวลา ๐๗.๐๐ น., ๑๒.๓๐ น., ๑๙.๐๐ น. และ ๒๐.๐๐ น. ซึ่งเป็นการเพิ่มปริมาณรายการข่าวของทุก ๆ สถานีขึ้น นอกจากนี้ ยังต้องถ่ายทอดรายการความรู้ต่อจากรายการข่าวภาคเช้าคือประมาณ ๐๗.๓๕ น. อีกเป็นเวลาประมาณ ๒๕ นาที เป็นผลให้บางสถานีมีรายการความรู้บางประเภทขึ้นมาเช่น รายการภาษาและวรรณคดี ทั้ง ๆ ที่ทางสถานีไม่มีรายการความรู้ประเภทนี้เป็นของตนเองเลย

๒. รายการข่าวกีฬาซึ่งมีปริมาณการกระจายเสียงร้อยละ ๒.๘๓ นั้น เป็นรายการ มวยทั้งสิ้น โดยมีการทำนายผลการชกมวยในรายการด้วย นับเป็นการแนะทางการพนันให้แก่ ประชาชน จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่มีการสั่งยกเลิกการทำนายผลมวยดังกล่าว

๓. รายการหลายประเภทไม่มีการกระจายเสียงจากหลายสถานีเช่น รายการข่าว เฉพาะเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ รายการสำหรับสตรีและแม่บ้าน รายการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม รายการสารคดีท่องเที่ยว รายการเพลงพื้นเมือง ซึ่งเป็นรายการที่มีประโยชน์แก่ผู้ฟังและไม่ควรมีการละเลย สำหรับรายการทนายปัญหาและชิงโชคก็ไม่มีการกระจายเสียงจากหลาย สถานีเช่นกัน แต่ไม่มีความจำเป็นต้องส่งเสริมนอกจากว่าจะ เป็นรายการทนายปัญหาที่มี ประโยชน์ทางด้านความรู้

๔. สถานีวิทยุมักทำการกระจายเสียงหลายความถี่โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับ แต่ละความถี่ เช่น สถานีที่ ๑ มีการกระจายเสียง ๒ ความถี่ ความถี่ที่ ๑ จัดให้มีรายการ ทั่ว ๆ ไป ความถี่ที่ ๒ เน้นรายการข่าวและเพลง เป็นต้น ปริมาณรายการจึงมีมากน้อยตาม วัตถุประสงค์เฉพาะของภาคความถี่นั้น ๆ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาทุก ๆ ภาคความถี่ ของบางสถานียังพบว่ายังขาดรายการที่เป็นประโยชน์หลายประเภท เช่น สถานีที่ ๕ ไม่มี รายการข่าวเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ รายการสำหรับสตรีและแม่บ้าน รายการความรู้ทาง ศิลปวัฒนธรรม รายการสารคดีท่องเที่ยว และรายการเพลงพื้นเมืองเลย

๕. ประชาชนส่วนใหญ่ฟังวิทยุกระจายเสียงตั้งแต่เช้ามีจนถึงประมาณ ๐๘.๐๐ น. มาก ประชาชนที่ทำงานในย่านและร้านค้าเท่านั้นที่มีโอกาสฟังวิทยุกระจายเสียงได้ทั้งวัน สำหรับเวลาเย็นและค่ำนั้นจะมีการฟังมากเท่า ๆ กับในเวลาเช้า แต่จากการสำรวจปรากฏ ว่ามีการฟังปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในกรุงเทพมหานครสามารถชมโทรทัศน์ กันในช่วงเวลาดังกล่าว จึงทำให้ปริมาณการฟังวิทยุกระจายเสียงลดน้อยลง

๖. สถานีวิทยุต่าง ๆ ทำการกระจายเสียงสถานีละหลายความถี่ ทำให้มีการกระจายเสียงทางภาค เอ.เอ็ม. มากจนมีผลให้เกิดรบกวนกัน ประชาชนฟังไม่ได้ชัดเจนตลอด เวลา นับว่าเป็นการสูญเสียเปล่าที่ควรคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรปรับปรุงปริมาณการกระจายเสียงใหม่ รายการข่าวและรายการความรู้มากขึ้น และลดรายการบันเทิงลง

๒. ควรปรับปรุงเนื้อหาสาระของรายการดังนี้คือ

๒.๑ ควรเพิ่มรายการข่าวพยากรณ์อากาศขึ้นและปรับปรุงสำนวนที่ใช้ให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ง่ายโดยแปลความหมายศัพท์เฉพาะทางวิชาการอุตุนิยมวิทยา มาเรียบเรียงใหม่ นอกจากนี้ควรแจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเมื่อเกิดเหตุการณ์ผิดปกติขึ้น

๒.๒ การเสนอข่าวกีฬาไม่ควรเสนอเฉพาะรายการมวยเพียงอย่างเดียว กีฬาที่เป็นประโยชน์ประเภทอื่นๆควรได้รับการสนับสนุนเช่นกัน ประการสำคัญที่ควรคำนึงถึงเสมอคือ การเสนอรายการกีฬานั้นต้องมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความรู้และข่าวสารทางคานการกีฬาเท่านั้น

๒.๓ ควรเพิ่มรายการความรู้ทุกประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม รายการความรู้ทางสุขภาพ รายการสำหรับสตรีและแม่บ้าน รายการเหล่านี้เป็นรายการที่ประชาชนสนใจฟังกันมากแต่ทางสถานียังจัดเสนอน้อยเกินควร

๒.๔ การจัดรายการความรู้ทางศาสนาควรจัดเพื่อให้ข้อคิด คติธรรมตามหลักธรรมคำสอนของแต่ละศาสนา หรืออาจจัดเป็นรายการความรู้ที่แทรกคำสอนทางศาสนา ก็ได้ แต่ไม่สมควรจัดรายการเพื่อหาผลประโยชน์อื่นนอกเหนือไปจากนี้

๒.๕ ควรลดรายการบันเทิงบางประเภทเช่น รายการเพลงสากลและละครวิทยุ รวมทั้งเพลงไทยสากลลง เพราะเท่าที่มีการกระจายเสียงอยู่นับว่ามีมากเกินความจำเป็น ถึงแม้ประชาชนจะฟังรายการเพลงไทยสากลมากก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาให้คิดจะเห็นว่า เนื้อเพลงส่วนใหญ่ก่อให้เกิดอารมณ์พ้อฝันมากกว่าก่อให้เกิดคุณค่าทางการศึกษา จึงควรมีการปรับปรุงคำร้องของเพลง ตลอดจนเนื้อเรื่องของละครให้มุ่งให้เกิดความรู้ความคึก ปลูกฝังก่านิยมที่ดีแก่ประชาชน เช่น ให้อรรถกถาและหน้าที่ของตนเอง ให้อรรถกถาสงวนรักษาทรัพยากรของชาติ ให้อรรถกถาคอสูและเมฆปัญหาวชิวัต้อย่างไม่ทอดถอย เป็นต้น

๓. ควรพยายามหาวิธีจัดรายการประเภทความรู้ให้น่าสนใจ มีไข่มุกแต่จะจัดรายการบันเทิงและโฆษณาให้ประชาชนสนใจเท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของนักจัดรายการและความเอาใจใส่อย่างจริงจังในการทำงาน วิธีการหนึ่งที่น่าสนับสนุนคือ

จักรายการความรู้สอดแทรกไปกับรายการบันเทิงโดยเสนอความรู้ในช่วงเวลาสั้นๆ สลับกับรายการบันเทิง วิธีการนี้จะไม่ทำให้ผู้ฟังเบื่อ ไม่รู้สึกว่าคุณต้องทนนั่งฟังรายการความรู้ นั้นๆ เลย

๔. รัฐบาลควรมีเจตจำนงแน่วแน่ที่จะใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อในการให้การศึกษแก่ประชาชนที่อยู่นอกกระบบการศึกษา กับทั้งต้องวางแผนระยะยาวและดำเนินการต่อเนื่องกันไปโดยตลอด สำหรับการดำเนินงานนั้น รัฐบาลควรร่วมมือกับเอกชนโดย รัฐบาลเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนรายการข่าว ความรู้และบันเทิงให้มีปริมาณเท่าเทียมกัน มีให้หนักเฉพาะในแง่ใจหนึ่งเท่านั้น และให้เอกชนเป็นผู้ผลิตรายการตามขอบเขตที่ รัฐบาลกำหนดไว้

๕. ควรให้หน่วยงานของรัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการจักรายการประเภท ความรู้ตามความเหมาะสม เช่น ให้กรมการศาสนาร่วมจักรายการความรู้ทางศาสนา กรมศิลปากรร่วมจักรายการความรู้ทางเพลงไทยเดิม ความรู้ทางภาษาและวรรณคดี และความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ให้กรมพลศึกษา ร่วมจักรายการส่งเสริมการกีฬา และ ให้กระทรวงสาธารณสุขร่วมจักรายการความรู้ทางสุขภาพอนามัย เป็นต้น

๖. การจักรายการวิทยุกระจายเสียงควรคำนึงถึงวัยรุ่นที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียน และไม่มีโอกาสเรียนต่อ เพราะลักษณะทางสังคมของประชาชนในกรุงเทพมหานครมีส่วน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกมีน้อย วัยรุ่นที่ขาดความอบอุ่นและขาดการอบรม คุนแลอย่างใกล้ชิดก็มีโอกาสหันไปดำเนินชีวิตในทางที่ผิดความสภาพแวดล้อมที่เอายวนให้เด็ก หลงผิดใค้ทุกขณะ รายการวิทยุกระจายเสียงควรพยายามชี้แนวทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้องที่ควร และแนะทางอาชีพให้แก่เด็กในวัยรุ่นด้วย

๗. ควรมีการควบคุมในเรื่องเทคนิคการส่งกระจายเสียงให้สถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่งส่งกระจายเสียงตรงตามความถี่ของตน และมีระบบการส่งกระจายเสียงที่มี คุณภาพคืออยู่เสมอ